

KALA- JA RIISTARAPORTTEJA nro 129

*Minna Pirhonen
Pekka Salmi*

Viehekorttikiistan argumentit
Kamppailu kalavesien käyttö- ja omistusoikeudesta

Enonkoski 1998

RIISTAN- JA KALANTUTKIMUS

Viehekorttikiistan argumentit. Kamppailu kalavesien käyttö- ja omistusoikeudesta.

Läänikohtaista viehekorttia koskevan lain säätäminen sai runsaasti huomiota osakseen niin eduskunnassa kuin tiedotusvälineissäkin vuoden 1996 loppupuolella. Kiihkeä kamppailu heijasteli myös laajempia yhteiskunnallisia ja kalastuksen päätöksentekoon liittyviä kysymyksiä kuin pelkästään vapakalastajien ja muiden ryhmien välistä kärhämää oikeudesta harjoittaa viehekalastusta. Taustalla vaikuttivat omistamisen oikeuteen ja paikallisen päätöksenteon mahdollisuuteen liittyvät sosiaaliset ja kulttuuriset arvot sekä jännitteet.

Tässä raportissa analysoidaan läänikohtalista viehekorttia koskeneen kiistan toimijoiden kannanottoja ja näiden perusteluja kolmessa lehdessä julkaistujen kirjoitusten pohjalta. Tarkastelun kohteena on myös esitystä kannattaneiden ja vastustaneiden suhtautuminen kalastuksen järjestämiseen, kalaveden hoitoon ja kalavarojen kestäväan käyttöön.

Argumentointi, kalastuskonfliktit, läänikohtainen viehekortti, kalastuksen päätöksenteko

SISÄLLYS

1. TAUSTAA	1
1.1 ALUKSI: VIEHEKORTTI JA PÄÄTÖKSENTEKOJÄRJESTELMÄ.....	1
1.2 KIISTAN VAIHEET JA JULKISUUS.....	1
2 AINEISTO JA MENETELMÄT	3
2.1. AINEISTONA LEHTIKIRJOITUKSET.....	3
2.2. ARGUMENTAATIOTEORIA.....	3
2.2.1. <i>Argumentointi ja vaikuttamisen keinot</i>	3
2.2.2. <i>Chaim Perelmanin argumentaatioteoria</i>	4
2.3 HAVAINTOJEN TUOTTAMINEN JA KIISTAN ANALYYSI.....	5
3 VASTUSTAJIEN JA PUOLUSTAJIEN KESKEISET ARGUMENTIT	6
3.1 PUOLUSTAJIEN ARGUMENTOINTIA.....	6
3.1.1 <i>Helsingin Sanomat</i>	6
3.1.2 <i>Kalamies -lehti</i>	8
3.2 VASTUSTAJIEN ARGUMENTOINTIA.....	9
3.2.1 <i>Mielipiteet Helsingin Sanomissa</i>	9
3.2.2 <i>Herätys!</i>	10
3.2.3 <i>Suomen Kalastuslehti</i>	11
3.3 SUOMEN KALAMIESTEN KESKUSLIITON JA KALATALOUDEN KESKUSLIITON MIELIPIDEKYSELYT ARGUMENTTEINA.....	12
4 SUHTAUTUMINEN KALASTUKSEN JÄRJESTÄMISEEN JA KALAVESIEN HOITOON	14
4.1 PUOLUSTAJIEN PÄÄARGUMENTIT.....	14
4.1.1 <i>Lupajärjestelmä helpottuu viehekortin myötä</i>	14
4.1.2 <i>Muut kalastajaryhmät vahingollisempia kuin viehekalastajat</i>	14
4.1.3 <i>Viehekortti ei vie hoitovaroja</i>	15
4.2 VASTUSTAJIEN PÄÄARGUMENTIT.....	16
4.2.1 <i>Lupa-asiat kunnossa ilman läänikohtaista viehekorttia</i>	16
4.2.2 <i>Viehekalastus haitaksi ammatti- ja kotitarvekalastukselle</i>	16
4.2.3 <i>Kalavedenomistaja on paras asiantuntija alueellaan</i>	17
4.2.4 <i>Läänikohtaisen viehekortin myötä hoitovarat vähenisivät ja istutukset kärsisivät</i>	17
5 ARGUMENTIT VIEHEKORTISTA - KIISTA KALAVEDEN OMISTUKSESTA JA KÄYTÖSTÄ	18
5.1 KALASTUS JA MAASEUDUN LUONNONVAROJEN HYÖDYNTÄMINEN.....	18
5.2 MITEN YLEISÖÖN VEDOTTIIN.....	18
5.3 TIETO, ARVOT JA INTRESSIT.....	19
5.4 JÄNNITE OMISTUS- JA KÄYTTÖOIKEUDEN VÄLILLÄ.....	20
5.5 KALASTUKSEN KESTÄVYYS ARGUMENTEISSA.....	21
6 KIRJALLISUUS	22
LIITE 1	24

1. Taustaa

1.1 Aluksi: viehekortti ja päätöksentekojärjestelmä

Läänikohtaista viehekorttia koskevan lain säätäminen sai runsaasti huomiota osakseen niin eduskunnassa kuin lehtien sivuilla ja sähköisissä viestimissäkin vuoden 1996 loppupuolella. Uudistusta vastustettiin ja puohustettiin kiihkeästi. Voimallinen kamppailu heijasteli myös laajempia yhteiskunnallisia ja kalastuksen päätöksentekoon liittyviä kysymyksiä kuin pelkästään vapakalastajien ja muiden ryhmien välistä kärhämää kalastusluvasta.

Kalastuksella on suuri merkitys suomalaisille - vapaa-aikanaan kalastaa yli kaksi miljoonaa ja pyynnistä tuloja hankkii runsaat 4000 suomalaista (Salmi ja Salmi 1998). Pitkät perinteet vaikuttavat yhä niin kalastukseen kuin sitä koskevaan päätöksentekoonkin. Yhteiskunnan muutosten myötä uusia kalastajaryhmiä on muodostunut erilaistuneine tarpeineen. Viimeaikoina kalastusta koskevat kiistat ovatkin koskeneet paljolti näiden ryhmien pyyntimahdollisuuksia (esim. Lappalainen 1997).

Kalastuskiistoissa on paljolti kyse rajanvedosta luonnonvarojen omistus- ja käyttöoikeuden välillä (Charles 1996). Suomessa keskeisiä ongelmia ovat Varjopuron ja Salmen (1998) mukaan olleet valtakysymykset päätöksentekojärjestelmän eri tasojen välillä samoin kuin paikallisen ja tieteellisen tiedon kohtaamattomuus. Esimerkiksi paikallisia kalavedenomistajia edustavien kalastuskuntien ja uudenaikaisilla pyyntimuodoilla kalastavien ammattikalastajien välisissä muikunpyyntiä koskevissa konflikteissa ongelmallisimpia ovat olleet juuri vertikaaliset ristiriidat eri päätöksentekijäryhmien välillä (Salmi ja Auvinen 1997 ja 1998).

Kalastusoikeus kuuluu Suomessa pääsääntöisesti kalavedenomistajalle (esim. Kilpinen ym. 1998). Viimeisten 15 vuoden aikana kalastuksen päätöksentekojärjestelmän keski- ja ylätasoa on vahvistettu huomattavasti. Paikallisen omistajatahon ja kalastusviranomaisten välille luotiin 1980-luvulla uusi organisaatio, kalastusalue. Lisäksi perustettiin 11 läänikohtaista kalastuspiiriä (nyk. osana Työvoima- ja elinkeinokeskuksia) ja voimistettiin alan tutkimustoimintaa, jota käytetään päätösten tukena (Salmi ym. 1998). Muikun ammattikalastusta koskevissa kalastus- ja valtakiiistoissa keskushallinnon välineitä ovat olleet lainsäädäntö ja sen soveltaminen kun taas paikallinen päätöksentekijä on vedonnut vakintuneeseen asemaansa omistajana (Salmi ja Auvinen 1997).

Tässä raportissa tarkastellaan läänikohtaista viehekorttia koskeneen kiistan toimijoiden kannanottoja ja näiden perusteluja kolmessa lehdessä julkaistujen kirjoitusten pohjalta. Tarkastelun kohteena on myös toimijoiden suhtautuminen kalastuksen järjestämiseen, kalaveden hoitoon ja kalavarojen kestäväan käyttöön.

1.2 Kiistan vaiheet ja julkisuus

Läänikohtaisesta viehekortista alettiin keskustella vuoden 1982 kalastuslain uudistuksen jälkeen, jolloin läänikohtainen pilkintäluva astui voimaan. Talvella 1994 asetettiin työryhmä tutkimaan läänikohtaisen tai alueellisen viehekalastusluvun mahdollisuutta (Tiitinen 1995, 126-128). Työryhmä päätyi keväällä 1995 esittämään kalastusaluekohtaista viehekalastuskorttia.

Vaikka viehekorttikärhämässä on monia yhteneviä piirteitä edellä mainittujen paikallisempien konfliktien kanssa, kiista leimahti kuitenkin hierarkisesti korkeammalla tasolla, eduskunnassa. Maa- ja metsätalousministeriö ei valmistellut lakia läänikohtaisesta viehekalastuskortista, kuten normaalisti on käytäntönä, vaan lakialoitteen teki kansanedustaja Kari Rajamäki (Sdp) ja sen oli allekirjoittanut 105 kansanedustajaa.

Rajamäen lakialoite lähetettiin aluksi eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokuntaan, josta se eteni perustuslakivaliokunnan käsittelyyn joulukuussa 1995. Perustuslakivaliokunta antoi 26.4.1996 lausunnon, jonka mukaisesti laki voitiin säätää normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Maa- ja metsätalousvaliokunta hyväksyi lakialoitteen läänikohtaisesta vieheluvasta 20.9.1996 äänin 9-8. (Lintinen ja Selen 1997)

Lakialoitteen ensimmäinen käsittely oli eduskunnassa 23.10.1996 ja toinen käsittely 29.10. Toisessa käsittelyssä maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotus voitti kansanedustaja Ola Rosendahlin (Rkp) tekemän ehdotuksen äänin 101-53. Laki kalastuslain muuttamisesta hyväksyttiin kolmannessa käsittelyssä 8.11.1996 äänin 105-58. Uudistunut laki astui voimaan 1997 vuoden alussa.

Lainmuutoksen (liite 1) tuoma uusi läänikohtainen viehekalastuskortti koskee virvelöintiä yhdellä vavalla sekä yhden uistimen ja painovieheen vetämistä. Näin harjoitettu kalastus on mahdollista myös yksityisillä vesialueilla ilman omistajan erikseen antamaa lupaa. Kalastajan tarvitsee hankkia yksi lupa lääniä kohden ja sen lisäksi maksaa kalastuksenhoitomaksu. Uuden lain myötä pilkkimisestä ja mato-onginnasta tuli jokamiehenoikeuksia ja alle 18- ja yli 65-vuotiailta viehekalastajilta edellä mainittuja maksuja ei peritä.

Lintinen ja Selen (1997) ovat tarkastelleet kvantitatiivisesti viehekortin synnyttämän lehtikirjoittelun esiintymistä eri lehdissä analysoimalla 430 sanomalehtikirjoitusta 29:stä lehdestä¹. Tutkituista lehtikirjoituksista 61% julkaistiin Uudellamaalla ilmestyvissä sanomalehdissä. Kirjoituksista yli puolet kuului uutisiin, kolmannes mielipiteisiin ja loput pääkirjoituksiin ja artikkeleihin. Yli puolet mielipidekirjoituksista vastusti viehekorttia - sen sijaan pääkirjoitukset olivat useimmiten myönteisiä lakiesitykselle. Tutkituista lehdistä 16 käsitteli pääkirjoituksissaan viehekorttia. Näistä 13 kannatti ja 3 vastusti uudistusta. Vastustavia pääkirjoituksia oli Hufvudstadsbladetissa, Maaseudun Tulevaisuudessa ja Västra Nylandissa.

Eniten läänikohtaista viehekorttia vastustavia mielipidekirjoituksia oli Lintisen ja Selenin (1997) aineistossa Uudellamaalla ilmestyvissä Hufvudstadsbladetissa ja Västra Nylandissa, joissa lähes kaikki mielipidekirjoittajat vastustivat esitystä. Helsingin Sanomissa mielipidekirjoitukset jakaantuivat melko tasaisesti viehekortin puolesta ja vastaan. Suhteellisesti eniten lakiesitystä puolustavia kirjoituksia julkaistiin Aamulehdessä, Länsi-Savossa ja Savon Sanomissa.

Viehekortin vastustajat olivat puolustajia aktiivisempia tuomaan mielipiteensä julki lehdistön välityksellä. Viehekorttia vastaan kirjoittivat lähinnä vesialueiden omistajat ja heidän etujärjestönsä kun taas lakialoitteen puolesta kantaa ottivat lähinnä vapaa-ajankalastajat järjestöineen. (Lintinen ja Selen 1997).

---

¹ Tutkittavat sanomalehdet olivat: Aamulehti, Demari, Etelä-Pohjanmaa, Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Iltalehti, Iltasanomat, Itä-Savo, Kaleva, Kansan Uutiset, Karjalainen, Keski-suomalainen, Koillissanomat, Kouvolan Sanomat, Kymen Sanomat, Lapin Kansa, Loviisan Sanomat, Länsi-Savo, Maaseudun Tulevaisuus, Pohjalainen, Pohjolan Sanomat, Puruvesi, Satakunnan Kansa, Savon Sanomat, Suomenmaa, Turun Sanomat, Västra Nyland, Uusimaa ja Östra Nyland.

2 Aineisto ja menetelmät

2.1. Aineistona lehtikirjoitukset

Raportin aineisto koostuu lehtien palstoilla käydystä läänikohtaista viehekorttia koskevasta keskustelusta. Lehtikirjoituksia on poimittu Helsingin Sanomista, Kalamies-lehdestä ja Suomen Kalastuslehdestä. Suomen Kalastuslehteä julkaisee kalavedenomistajien ja ammattikalastajien etua ajava Kalatalouden Keskusliitto. Kalamies on vapaa-ajankalastajien etujärjestön Suomen Kalamiesten Keskusliiton jäsenlehti.

Suomen Kalastuslehti ja Kalamies-lehti ilmestyvät molemmat kahdeksan kertaa vuodessa. Nämä kaksi lehteä valittiin edustamaan aiheesta käytyä lehtikirjoittelua, koska niiden julkaisijat olivat kiistassa täysipainoisesti mukana. Helsingin Sanomat otettiin mukaan, koska se on laajalevikkoinen valtakunnallinen lehti eikä selkeästi asettunut ajamaan tai vastustamaan viehekorttia.

Viehekorttikiista oli kuumimmillaan vuoden 1996 loppupuolella ja erityisesti eduskuntakäsittelyn aikaan. Tätä työtä varten on analysoitu kaikki vuoden 1996 Suomen Kalastuslehdet ja Kalamies-lehdet sekä valtaosa Helsingin Sanomissa 31.12.1995-1.11.1996 ilmestyneistä ko. vuonna kiistaa koskeneista kirjoituksista.

Lehtileikkeet on jaoteltu pääasiassa kolmeen ryhmään, jotka ovat 1) mielipidekirjoitukset, 2) neutraalit uutiset ja artikkelit sekä 3) kantaaottavat uutiset ja artikkelit. Mielipidekirjoitukset ja kantaaottavat kirjoitukset on jaoteltu puolesta sekä vastustaviin kirjoituksiin. Neutraaleja kirjoituksia oli 27, puoltavia 25 ja vastustavia on 27. Tässä raportissa jätettiin käsittelyn ulkopuolelle neutraalit kirjoitukset, joten aineistoksi jäi 52 lehtikirjoitusta.

2.2. Argumentaatioteoria

Raportin tarkoituksena on analysoida kuinka eri toimijat argumentoivat kyseisessä kalastuskiistassa. Tämän selvittämiseksi ja havaintojen löytämiseksi aineistosta on apuna käytetty erityisesti Chaim Perelmanin argumentaatioteoriaa.

2.2.1. Argumentointi ja vaikuttamisen keinot

Argumentoinnilla ns. uudessa retoriikassa ei tarkoiteta pelkästään kahden ihmisen välistä väittelyä tai vuoropuhelua vaan se tarkoittaa myös yksilön omassa mielessä tapahtuvaa puntarointia vastakkaista kantaa edustavien ajatusten välillä. Argumentoinnin voidaan myös katsoa olevan suostuttelua, jossa puhuja tai kirjoittaja yrittää saada yleisön oman kantansa taakse. (Viljanen 1994, 84-85) Argumentointi on siis uuden retoriikan mukaan yhteisymmärrykseen pyrkimistä tilanteessa, jossa on mahdollista valita useamman kuin yhden vaihtoehdon välillä (Summa 1989, 93).

Hilkka Summan (1989, 96) mukaan Aristoteles jakoi vaikuttamisen keinot viestinnässä *eetokseen, päätökseen ja logokseen*, jotka ovat yleisiä perusteita argumentin uskottavuudelle. Argumentointi tapahtuu aina jossain tiettyssä yhteydessä ja sisältää siksi

argumentoijan ja yleisön välisen suhteen. Argumentin toimivuus vaatii, että sen sisältämään asiaan samoin kuin argumentin esittäjään uskotaan siinä tilanteessa jossa argumentti esitetään.

Eetos ilmaisee, millaisena argumentoija esittää itsensä yleisölleen. Eetoksen tarkoituksena on ennen kaikkea tuoda esille se, että argumentoijalla on oikeus esiintyä kyseessä olevassa asiassa ja että hänen aikeensa ovat asian suhteen hyvät. Eetoksella pyritään myös näyttämään miksi on järkevää ja perusteltua ottaa juuri argumentoijan esittämät asiat huomioon. Paatoksen käsite liitetään yleensä emotionaalisuuteen ja pyrkimykseen herättää voimakkaita tunteita argumentoinnissa, jolloin argumentin järjelliset perusteet eivät ole pääosassa. Paatos tarkoittaa yleisesti ottaen menettelyä, joita argumentoinnissa käytetään vähentämään viestinnän esteitä. Logoksen osaksi argumentoinnissa jää olla riippumaton argumentin esittäjän ja kohteena olevan yleisön välisestä suhteesta. (Summa 1989, 96-97)

Summan (1989, 97) mukaan eetos, paatos ja logos painottuvat eri tavoin erilaisissa argumentaatioissa. Poliittisen argumentaation oletetaan olevan korostetusti yleisöön vetoava - siis ennen kaikkea paatoksellista, jolloin logos on toisarvoinen tai sitten argumentoivan tahon tuntemisesta itsestään selvästi johdettavissa. Sen sijaan poliittisen argumentoinnin eetoksen ei oleteta näkyvän vaan peittävän tarkoitusperänsä.

2.2.2. Chaim Perelmanin argumentaatioteoria

Chaim Perelmanin argumentaatioteoria koostuu kolmesta osasta, jotka ovat argumentoinnin viitekehys, argumentoinnin lähtökohdat ja varsinainen argumentaation kulku (Summa 1989, Perelman ja Olbrechts-Tyteca 1971, Perelman 1996). Argumentoinnin viitekehys tarkoittaa sellaisia ehtoja ja tavoitteita, jotka tekevät jostain tapahtumasta juuri argumentatiivisen, eli erilaisen verrattuna muunlaiseen ihmisten väliseen vaikuttamiseen (Summa 1989, 101). Argumentointi on jollekin yleisölle suunnattua ja sitä voidaan ymmärtää vain tämä yleisösuhte huomioon ottaen. Perelman määrittelee yleisön niiden ihmisten muodostamaksi kokonaisuudeksi, johon puhuja pyrkii argumentoinnillaan vaikuttamaan. Perelman ja Olbrechts-Tyteca (1971, ks. Summa 1989, 103) ovat jakaneet yleisön kahteen päätyyppiin: erityiseen ja universaaliin yleisöön. Erityinen yleisö tarkoittaa jollakin lailla rajattua yleisöä, esimerkiksi tilan tai lukijakunnan mukaan. Universaaliyleisö tarkoittaa kaikkia mahdollisia ihmisiä, jotka kuulevat tai lukevat argumentoinnin.

Argumentaation lähtökohdat ja kulku määräytyvät kohteena olevan yleisön kautta (Summa 1989, 101-102). Argumentaation lähtökohdat ovat argumentoijan ja yleisön välisiä yksimielisyyden alueita ja näiden soveltamista argumentaatioissa. Argumentoijan ja yleisön välillä vallitsee aina jonkinlaisia kätkeytyjä esisopimuksia siitä, mitä pidetään totena ja miten uskottavia väitteitä voidaan esittää. Esisopimukset ovat näin ollen yksi peruste sekä sille, mihin argumentoinnissa vedotaan ja myös sille, millaisella esitystavalla ja tyylillä nämä esitetään yleisölle. Argumentaation kullulla tai tekniikalla tarkoitetaan rakenteellisia periaatteita, joita noudattamalla argumentaatio etenee. Perelman (ks. Summa 1989, 102) erottaa argumentaatioteoriassaan tällaiset tekniikat kahteen päätyyppiin: *assosiatiivinen* tekniikka etenee kytkemällä yhteen aiemmin erillisiä käsitteitä ja ilmiöitä kun taas *dissosiatiivinen* tekniikka erottaa toisistaan ennen yhteenkietoutuneita käsitteitä ja ilmiöitä.

Esisopimukset argumentoijan ja yleisön välillä

Argumentoijan ja yleisön väliset epäsuorasti ilmaistut esisopimukset ovat tärkein osa lähtökohtatilannetta määrittävästä rakenteesta Perelmanin argumentaatioteoriassa. Esisopimukset ovat yleensä julkilausumattomia ja koskevat toisaalta reaalisuuden ja toisaalta arvostamisen perusteita. Sopimukset siitä mitä voidaan pitää reaalisena koskevat faktoja, totuuksia ja asioiden normaaliksi tai todennäköiseksi arvioimista. Tällöin kysymykseen tulee esimerkiksi se, millä tavoin jokin toteutus voi nousta faktan asemaan tai menettää arvonsa sellaisena. Perelmanin mukaan reaalisuutta koskevat argumentit yleensä suhteutetaan

universaaliyleisöön, kun taas paremmuutta koskevat väitteet usein suhteutetaan johonkin erityiseen yleisöön. (Summa 1989, 105)

Esisopimukset tulevat esiin siinä, millaisia perusteita arvostuksia koskeville argumenteille annetaan. Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan (1971, ks. Summa 1989, 105) lokuksen käsite kuvaa “paremmaksi arvioimisen” yleisiä perusteita. Näiden perusteiden perusluokat ovat kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen lokus. Kvantitatiivinen lokus tarkoittaa argumentoinnin taipumusta vedota määrällisiin perusteisiin ja kvalitatiivinen lokus taas yleistä taipumusta vedota laadullisiin perusteisiin

Kvantitatiivinen lokus merkitsee sitä, että jonkin asiantilan paremmuus johonkin toiseen nähden perustellaan viittaamalla suurempaan määrään. Kvantitatiivisen perustelun esimerkkejä ovat muun muassa demokratia, maalaisjärki tai yleinen mielipide. Kaikissa näissä vedotaan siihen, miten suurempi määrä ihmisiä ajattelee (Summa 1989, 105). Määrällisten perustelujen asettaminen etusijalle merkitsee Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan (1971, ks. Summa 1989, 105-106) mukaan myös “normaalin asettamista normiksi”. Usein normaalin asettaminen normiksi on itsestäänselvyys, eikä näin ollen tarvitse erityisempiä perusteluita. Kvantitatiivinen lokus argumentoinnissa merkitsee Perelmanin mukaan myös sitä, että erilainen tai poikkeuksellinen on yleensä arvotonta, ellei sen arvoa erikseen osoiteta.

Kvalitatiivinen lokus merkitsee taipumusta vedota asioiden tai ilmiöiden ainutkertaisuuteen. Kvalitatiivisessa argumentaatiossa voidaan vedota arvoihin kuten uniikkisuus, korvaamattomuus, korjaamattomuus, hetkellisyys sekä uhanalaisuus. Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan (1971, ks. Summa 1989, 106) mukaan kvalitatiivinen lokus on ominainen väitteille, jotka pyrkivät vallitsevien itsestäänselvyysien kumoamiseen tai olevien olojen muuttamiseen. Muutoksen oikeuttaminen edellyttää yleensä normaalin arvon kyseenalaistamista, jolloin yleisyyteen vetoavan kvantitatiivisen lokuksen perusta pettää. Hyökkääjän asemassa olevalla puhujalla on Perelmanin mukaan useammin taipumusta vedota kvalitatiivisiin perusteluihin kuin vallitsevien olojen puolustajalla. Määrään ja laatuun liittyvien päättelysääntöjen ohella kulttuurissamme käytetään myös sääntöjä, jotka liittyvät järjestykseen (aikaisemman arvostaminen sen alkuperäisyyden takia, edeltävän ensisijaisuus jäljessä tulevaan ja syyn ensisijaisuus vaikutukseen nähden), olemassaoloon (olevan paremmuus mahdolliseen nähden), olemukseen (lajia parhaiten edustavat yksilöt) sekä henkilöön (yksilön arvoon ja autonomiaan liittyvien seikkojen paremmuus) (Perelman ja Olbrechts-Tyteca 1971, Perelman 1996).

2.3 Havaintojen tuottaminen ja kiistan analyysi

Viehekorttia koskevan kiistan analysoimisessa on käytetty apuna Perelmanin argumentaatioteorian lähtökohdat-osaa. Koska kyseessä on kiista läänikohtaisen vieheluvan paremmuudesta tai huonommuudesta on tässä raportissa keskitytty Perelmanin “paremmaksi arvioimisen” lokuksiin. Kyseessä on siis arvoja koskeva argumentointi.

Perelmanin argumentaatioteoriassa yleisöllä on tärkeä asema argumentaatiossa. Kiistan tarkastelussa onkin merkittävää, että läänikohtaisesta viehekortista oltiin äänestämässä. Näin kyseessä oli äänestettävän asian vastustaminen tai puolustaminen ja kirjoitusten tarkoituksena oli vakuuttaa yleisö äänestettävän asian hyvydestä tai huonoudesta.

Aineistoa on analysoitu pääasiassa argumentoinnin näkökulmasta käsin. Havaintoja on etsitty viehekortin vastustajien ja puolustajien argumenteista, joissa havaintoyksikkönä on ollut kannanotto ja sen perustelut. Havainnot on yhdistetty kahdeksi kokonaisuudeksi: vastustajien ja kannattajien kannanottoihin. Kokonaisuuksia on analysoitu sekä yhdessä että erikseen. Argumentoinnin lisäksi raportissa tarkastellaan osapuolten suhtautumista kalastuksen järjestämiseen ja kalavesien hoitoon.

3 VASTUSTAJIEN JA PUOLUSTAJIEN KESKEISET ARGUMENTIT

Aineisto ja samalla kiistan toimijaryhmät on tässä raportissa jaettu kahtia: läänikohtaista viehekorttia puolustaneisiin ja vastustaneisiin. Näitä ryhmiä odotetusti edustivat järjestöistä Suomen Kalamiesten Keskusliitto (puolustajat) ja Kalatalouden Keskusliitto (vastustajat). Järjestöjen edustajat osallistuivat keskusteluun aktiivisesti paitsi omien järjestöjensä julkaisujen (lähinnä Kalamies ja Suomen Kalastuslehti) palstoilla myös muissa tiedotusvälineissä.

Tarkasteltavana olevassa kalastuskiistassa on kyse arvostuksesta eli siitä oliko eduskunnan äänestyksessä viehekorttialoitteen voittaminen vai häviäminen suotavampi vaihtoehto. Vastustajat ja puolustajat pyrkivät osoittamaan kirjoituksissa kantansa paremmuuden vaihtoehtoon nähden. Kuten edellä (luku 2) esiteltiin, tässä raportissa keskitytään esisopimukseen argumentoijan ja yleisön välillä. Yleisön ja argumentoijan väliset esisopimukset ilmenevät siinä, millaisia perusteita arvostuksia koskeville argumenteille esitetään. Tässä luvussa tarkastellaan esimerkkien avulla kiistaan liittyvää argumentointia ja siinä ilmeneviä viittauksia *kvantitatiivisiin* ja *kvalitatiivisiin* perusteisiin sekä perusteluja, jotka liittyvät *järjestykseen, olemassaoloon, olemukseen ja henkilöön*.

3.1 Puolustajien argumentointia

3.1.1 Helsingin Sanomat

Helsingin Sanomien aineistossa viehelakia puolustavia kirjoituksia julkaistiin eniten mielipidekirjoituksissa (8 kpl). Lisäksi yksi 'vieraskynäkirjoitus' ja yksi pääkirjoitus olivat viehelain toteuttamisen kannalla. Mielipidekirjoitusten perusteluissa vedottiin useimmiten henkilöön, lähinnä vapaa-ajankalastajaan ja kalastusmatkailuyrittäjään. Olemukseen vetoavaa argumentointia käytettiin myös paljon ja jonkin verran argumentointia perusteltiin kvantitatiivisin ja kvalitatiivisin lokuksin.

Henkilöön vetoavassa argumentoinnissa viitattiin siihen, että luvan hankinta on ollut yksilöille turhan vaikeaa. Uusi viehelaki muuttaisi puolustajien mielestä tilannetta parempaan suuntaan vapakalastajien kannalta ja toisi myös helpotusta kalastusmatkailuyrittämiseen.

"Kalastushupien saanti on tehty hankalaksi ja kalliiksikin. On ollut vaikeaa saada tietoa, kuka minkäkin veden omistaa ja missä siihen myydään lupia". Se käännyttää harrastajan muualle tai pahimmassa tapauksessa tekee hänestä lainrikkojan, joka kalastaa ilman lupaa." (Vieraskynä, 1.10.96)

"Nykyinen lupakäytäntö ei toimi, sillä luvan saanti on satunnaiselle virvelinheittäjälle kohtuuttoman vaikeaa." (Mielipide, 5.10.96)

"Nykykäytäntö on ainakin matkaveneilijöille järjetön. Jos liikkuu esimerkiksi Porvoon ja Ahvenanmaan välillä, on tolkuton homma touhuta lupia kaikkain kalapaikkoihin." (Mielipide, 20.10.96)

“Suunniteltu läänikohtainen viehekalastusmaksujärjestelmä toisi huomattavan parannuksen nykyiseen tilanteeseen paitsi Uudellamaalla myös muualla helpottaen samalla kalastusmatkailuyrittämisen mahdollisuuksia.”
(Mielipide, 21.9.96)

Olemukseen vetoavassa argumentoinnissa käytettiin perusteena lajia parhaiten edustavia yksilöitä. Tähän voidaan viehekorttikistän osalta sisällyttää viittaukset lähinnä asiantuntijoihin. Puolustajien kirjoituksissa viitattiin Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokseen sekä Uudenmaan seutukaavaliittojen saaristo- ja rannikkoprojektin virkistyskalastus selvitykseen. Myös esimerkit kuten toisten valtioiden toimiva käytäntö oman kannan mukaisessa toiminnassa voidaan sisällyttää tähän perusteluiden joukkoon. Puolustajien kommentteissa käytettiin esimerkkinä Ruotsia.

“Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos on tutkinut hiljattain suomalaisten vapaa-ajankalastajien kalastusmotiiveja. Saaliin saaminen on taka-alalla tärkeimpien kalastusmotiivien ollessa harrastuksen tuoma rentoutuminen, luonnollisen ympäristön kokeminen ja luonnon tapahtumien seuraaminen.”
(Mielipide, 21.9.96)

“Uudenmaan seutukaavaliittojen saaristo- ja rannikkoprojektin virkistyskalastus selvityksessä vesialueiden omistajista 82,2 pros. toivoi koko läänin merialueen kattavaa vapakalastushupaa ja ei omistajista 97,2 pros.”
(Mielipide, 19.10.96)

“Taas on todettava, että Ruotsissa on kalastusasiat mallillaan. Siellä on merialueilla käytännössä vapaa vapakalastus, joka koskee pohjoismaiden kansalaisia. Myös amatöörien verkkokalastusta on rajoitettu voimakkaasti, varsinkin Ruotsin suurimmilla järvillä. Kalakannat ovat elpyneet, ja niitä hoidetaan epäitsekästi yhteistyössä vesienomistajien, ammattikalastajien ja vapaa-ajan kalastajien kesken.” (Mielipide, 19.10.96)

Kvantitatiivista eli määrälliseen vetoavaa lokusta käyttävät argumentit liittyivät enemmistön toiveisiin sekä kannatukseen. Kvalitatiivista eli laadulliseen vetoavaa lokusta käyttävät argumentit liittyivät kalastusharrastuksen virkistävään vaikutukseen sekä jokamiehen oikeuksien ainutlaatuisuuteen.

“Jo vuonna 1988 lähes 95 prosenttia Uudenmaan merialueella vapaa-ajankalastusta harjoittavista henkilöistä toivoi koko merialueen kattavan viehekalastushuvan toteuttamista.” (Mielipide, 21.9.96)

“Oikeuksien laajentamista vastustavat kalastusjärjestöt ja puoltavat urheilukalastusjärjestöt sekä kansalaisten enemmistö.” (Mielipide, 31.12.95)

“Kyse on 1,8 miljoonan suomalaisen mukavasta, kesäisestä harrastuksesta, jossa liikunta ja luonnonvarain talteenotto järkevällä tavalla yhdistyvät. Kyse on eräänlaisesta marjastamisesta sillä erolla, että kalat eivät asu yhden tietyn vesialueen omistajan alueella, vaan uivat ympäriinsä ravintoa etsien, rajoista piittaamatta.” (Mielipide, 19.10.96)

“Suomalaiset tiedostavat yhä paremmin luonnon merkityksen. Pohjoismaiseen elämänmuotoon kuuluvat laajat jokamiehenoikeudet, vapaa onkiminen ja vapaa pilkkiminen ovat aiheuttaneet paljon vähemmän ongelmia kuin on kulloinkin pelätty. Sama koskee varmasti myös viehekorttia, josta sentään tulee maksullinen.” (Pääkirjoitus, 29.9.96)

3.1.2 Kalamies -lehti

Aineistossa oli vapaa-ajankalastajien järjestön julkaiseman Kalamies-lehden osalta 15 läänikohtaiseen viehelupaan liittyvää kirjoitusta, joista pääkirjoituksia oli kolme. Kahdeksan kirjoitusta käsitteli pelkästään läänikohtaista viehelupajärjestelmää ja seitsemässä tätä kosketeltiin muiden asioiden lomassa.

Lehden kirjoituksissa perusteltiin puolustavaa kantaa erityisesti vetoamalla olemukseen. Argumenttien tukena käytettiin usein erilaisia selvityksiä ja tutkimuksia.

“Vuoden vaihteessa valmistunut Pohjois-Karjalan kalatalous 2005-ohjelma esiteltiin tiedotusvälineille. Maaseutuelinkeinopiirin koordinoimaa tavoiteohjelmaa työstä kuusi työryhmää ja yli 30 kalatalouden eri osa-alueiden asiantuntijaa. Projektityönä toteutettu hanke toi päivänvaloon useita kalatalouden solmukohtia ja kehittämistarpeita ... kalastusalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmassa ei ole vapakalastusta riittävästi huomioitu. Lupajärjestelmä ei ole kehittynyt muun yhteiskunnan mukana.” (1/96)

“Suomen Kalamiesten Keskusliiton osastolla Vene -96 messuilla ja uistelutoimikunnan neuvontapisteessä kerätyssä mielipidekartoituksessa tuli selkeä vastaus vieheluvan päättäjille: läänikohtainen viehekortti!” (2/96)

“Hämeen maaseutuelinkeinopiiri julkaisi hiljattain lupajärjestelmän kehittämiseen liittyvän kyselytutkimuksen tulokset. Odotettavaa oli, että valtaosa kalastuksesta kiinnostuneista haluaisi valtakunnallisen viehekortin ja 15% vastusti tätä lupavaihtoehtoa.” (6/96)

Lehden kirjoituksissa oli nähtävissä myös kvantitatiivisia perusteita sekä vetoamista henkilöön eli viehekalastajaan.

“Kalastusharrastuksen vastainen asenne pienen joukon keskuudessa on estänyt lupien kehittymisen myös kalastusalueetasolla, erityisesti Etelä-Suomen ruotsinkielisellä rannikolla.” (6/96)

“Kansalaisten, eduskunnan enemmistön, kalatalouden piirihallinnon ja matkailuväen odottamaa läänikohtaista viehekorttia maa- ja metsätalousministeriö ei ole kuitenkaan halunnut lainvalmisteluissaan toteuttaa.” (1/96)

“... Heistä (viehekalastajista) ei myöskään ole erityistä uhkaa maamme petokalakannoille. Näille kalastajille uudistuksesta onkin ehkä ennen kaikkea kysymys lupajärjestelmän yksinkertaistumisesta ja luvanoston helpottumisesta.” (3/96)

Pääkirjoituksissa vedottiin laadullisiin ja määrällisiin perusteisiin sekä myös olemukseen.

*“Vesiympäristöllä on tärkeä merkitys suomalaisten virkistäytymisessä ...
kovin monen harrastuksen kautta ei synny samanlaisia luontoelämyksiä ja
kytkentää luontoon kuin kalastuksessa.” (7/96)*

*“Käydyn keskustelun perusteella on kuitenkin lohdullista todeta, että
enemmistö kansalaisista kannattaa nykyistä sallivampaa lupajärjestelmää.”
(7/96)*

*“Siellä (Ruotsissa) viehekalastuksen vaikutukset on koettu voittopuolisesti
myönteisinä, mikä ilmenee Ruotsin kalastushallituksen tekemästä
selvityksestä muutaman vuoden takaa.” (7/96)*

3.2 Vastustajien argumentointia

3.2.1 Mielenpiteet Helsingin Sanomissa

Viehekorttia vastustavia mielipidekirjoituksia oli Helsingin Sanomien aineistossa yhdeksän. Kaikki mielipiteiden kirjoittajat olivat kotoisin Etelä-Suomesta. He käyttivät runsaimmin henkilöön eli tässä tapauksessa kalavesien omistajaan, ammattikalastajaan, kalastusmatkailuyrittäjään ja kotitarvekalastajaan vetoavaa argumentointia. Henkilöön vetoavia olivat myös kansalaisten perustuslaillisiin oikeuksiin sekä yksityisiin vesialueisiin puuttumiseen perustuvat argumentit.

“Harrastajat pilan päiten naaraisivat saariston ja ranta-asukkaiden kalavedet tyhjiksi. Näin vietäisiin saaristolaisten tarpeelliset lisäansiot ja kotitarvekalastajan jokapäiväinen leipä.” (11.10.96)

“... Riistettäisiin oikeus yksityisiin vesialueisiin.” (11.10.96)

“On perustuslain hengen vastaista siirtää osa omistusoikeuteen kuuluvaa kalastusoikeutta yhteiskunnalle.” (12.10.96)

Vastustajat vetosivat yleisöön myös paljon kvalitatiivisin perustein. Kvalitatiivisina perusteina viehekortin vastustamiseen olivat mm. ympäristön uhanalaisuus, petokalakantojen kestävyys sekä myös suomalaisen mökkikulttuurin ainutlaatuisuus.

*“Aikaisemmin rauhallisina pysyneille alueille, kuten lintulahdille ja -
luodoille, erämaajärville sekä hylkeiden lepopaikoille, ollaan sysäämässä
ankara paine.” (20.10.96)*

*“... Aiheuttaisi suuria ympäristöhaittoja luonnonarvoille, karkoittaisi
vesilinnut ja tarvेलisi ranta-alueiden luonnonrauhan.” (11.10.96)*

*“Uhrataanko nyt Suomen ainutlaatuinen ja kallisarvoinen
kesämökkikulttuuri?” (31.12.95)*

*“Ranta on Suomen lyhyen kesän aikana ihana kylpyhuone, johon en
mielelläni astu jos siellä on vieras. Millaiseksi kesäelämä rannoilla
muodostuisi on helppo kuvitella, kun kalastuskuntaan kuulumaton saisi
oleskella vapaasti kenen rannalla tahansa ottamatta huomioon rannan
omistajan mahdollisia toivomuksia.” (30.9.96)*

Vastustajat käyttivät argumenteissaan myös kvantitatiivista lokusta. Kvantitatiivisina perusteina korostettiin urheilukalastajaryhmän pienuutta ja sitä, että suuri ja riittävä osa Suomen kalavesistä on vapaan markkinoinnin piirissä.

“Vastustan yksipuolisen, pientä urheilukalastajaryhmää suosivan lainsäädännön aikaansaamista.” (19.10.96)

“Yli 2/3 Suomen kalavesistä on vapaan markkinoinnin piirissä.” (19.10.96)

Myös olemassaoloon eli olevan paremmuuteen mahdolliseen nähden vetoavaa argumentointia oli nähtävissä muiden perusteluiden lomassa. Näissä argumenteissa ihmeteltiin, miksi muuttaa hyvää vallitsevaa käytäntöä kun uusi käytäntö mahdollisesti toisi mukanaan vain haittaa.

“Lakiesitys läänikohtaisesta vieheluvasta toteutuessaan aiheuttaisi mittavia taloudellisia menetyksiä nyt asiansa hoitaville vesialueiden omistajille.” (27.10.96)

“Maatilanmatkailun valttikorttina ei olisikaan enää viehekalastus, päinvastoin kalastusrauhakin kävisi kyseenalaiseksi.” (20.10.96)

3.2.2 Herätys!

Helsingin Sanomissa julkaistiin vuoden 1996 lokakuussa kahdeksan maksettua ilmoitusta, joiden otsikkona oli ‘Herätys!’. Näiden mielipidekirjoituksiin verrattavissa olevien ilmoitusten takana oli porvoollaisia urheilukalastajia ja eteläsuomalaisia vesialueiden omistajia.

‘Herätys!’- ilmoituksissa vedottiin voimakkaasti henkilöön.

“... lailla puututaan kansalaisten omistusoikeuksiin eli kyseessä on sosialisointi.”

“Viehekalastusoikeuden hyväksyminen rikkoo yksityisomaisuuden koskemattomuuden periaatetta.”

“Ammattikalastajat ovat tänä päivänä taloudellisesti erittäin vaikeassa tilanteessa ... tuleeko heidän tilarunnetaan entisestään vaikeuttaa? Miksi viedään pohja pois menestyviltä kalastuslupia myyviltä yrityksiltä?”

Ilmoituksissa vedottiin myös olemassaoloon eli olevan paremmuuteen mahdolliseen nähden ja kärkevästi myös kvalitatiiviseen lokukseen, johon kuuluivat muun muassa rantarauha sekä lintujen pesimisrauha.

“Tulisi kaaoksen omaisia seurauksia, joita jokamiehen viehelaki toisi tullessaan saaristoon ja järville ja niiden vakituksille asukkailla ja kesämökkiläisille.”

“Veneiden runsas määrä aiheuttaisi vesilintujen pesimisrauhaan ongelmia.”

“Viehelain myötä voidaan sanoa hyvästi rantarauhalle.”

“Ei edes nimellistä suojaa rantarauhalle.”

Helsingin Sanomissa julkaistiin 24.10.1996 kirjoitus loviisalaisesta toimitusjohtaja Martti-Ragnar Nordströmistä - miehestä 'Herätys!-ilmoitusten' takana. Nordström sanoo artikkelissa, "ettei hän ole niinkään omalla kuin paikallisten kalastajien asialla" Nordströmmiin mielestä sysäyksenä ilmoitusten tekemiselle oli se, että viehekorttialoitteen takana ollut Kari Rajamäki rehvasteli sillä, että "nyt päästään toisten vesille".

3.2.3 Suomen Kalastuslehti

Suomen Kalastuslehdessä julkaistiin vuonna 1996 kolme artikkelia, kolme uutista, kolme pääkirjoitusta ja yksi mielipidekirjoitus, jotka käsittelivät läänikohtaista viehelupaa. Lehden artikkeleissa perusteltiin vastustavaa kantaa vetoamalla henkilöön.

"Viehekorttialoite loukkaa voimakkaasti vesienomistajien ja ammattikalastajien oikeuksia. Vesienomistajia on Suomessa noin miljoona, heistä puolet on kesämökin omistajia. Vesienomistajia ei houkuttele ajatus, että valtio ottaa heiltä päätösvaltaa kalastusoikeudesta, josta he ovat maksaneet kiinteistöä ostaessaan ja josta he maksavat vuosittain myös veroa." (5/96, Teemu Tast)

"... valtio vie meiltä (kalastusmatkailuryrittäjiltä) tulot kalastushupien myynnistä. Lisäksi tulot mökkien vuokraamisesta vähenevät puolella, kun hyvää saalista ei voi enää taata." (7-8/96)

Olemukseen vedottiin esimerkiksi viittaamalla asiantuntijoihin ja aiheesta tehtyihin selvityksiin. Kantaa puolestettiin myös käyttämällä kvalitatiivista lokusta.

"Ruotsin kalastushallitus selvitti 1991-92 viehekalastuksen vaikutuksia rannikon ammattikalastukseen. Tärkeimpiä vaikutuksia olivat pyydysvauriot ja eräillä alueilla saaliin väheneminen. Eniten pyydysvahinkoja aiheutti vetouistehun lisääntyminen." (5/96, Tast)

"Useat ympäristöministeriön asettamat toimikunnat ovat todenneet, että kalastus, veneily ja muu ohjaamaton virkistyskäyttö uhkaavat harvinaisia merilintuja ja erityistä suojelua vaativia luotoja. Ulkosaariston lintuluodot ovat usein hyviä heittopaikkoja." (5/96, Tast)

Artikkeleissa vedottiin myös määrällisiin perusteisiin:

"Pokka totesi, että kalastushupien tarjonnan yksinkertaistaminen on kaikkien edun mukaista. Hän korosti kuitenkin, että mitään ongelmaa ei voi hoitaa yksipuolisilla ratkaisuilla, jotka lähtevät pelkästään vähemmistöjen tarpeista." (7-8/96)

Läänikohtaiseen viehekorttiin liittyvissä uutisissa käsiteltiin muun muassa Kalatalouden Keskusliiton toimeksiannosta Suomen Gallupin tekemää haastattelua kalastushupien saatavuudesta sekä Kalamiesten Keskusliiton tekemää selvitystä viehekalastuksen lupajärjestelmistä ja viehelain läpi menoa eduskunnassa. Kielteistä kantaa läänikohtaiseen viehekorttiin perusteltiin Suomen Gallupin selvityksellä eli perusteluna käytettiin olemukseen vetoamista. Myös vetoamista henkilöön ja laadullisiin perusteisiin käytettiin.

“...vääntämällä väkisin ilmoille valtion toimesta yksityisten vesille sellainen tuote, joka kilpailee näiden yksityisten tahojen myymien tuotteiden kanssa, saatetaan jopa tehdä vahinkoa koko kalavedenhoitojärjestelmälle. Sekä tuleville saaliille.” (2/96)

“Hyväksytty laki on ristiriidassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Suomen ja EU:n kilpailulainsäädännön kanssa.” (7-8/96)

Viehekorttiin liittyvissä pääkirjoituksissakin kantaa perusteltiin vetoamalla Suomen Gallupin tekemän selvityksen tuloksiin. Niissä vedottiin myös määrällisiin ja laadullisiin perusteisiin sekä henkilöön.

“Äänekkäimmin läänikohtaista lupaa ovat ilmeisesti ajaneet moottoriuistelijat eli varsin pieni, mutta sitäkin äänekkäämpi joukko.” (2/96)

“Tehtyä (Ola Rosendahlin) aloitetta voidaan pitää voimakkaana kompromissina, joka ottaa huomioon tasapuolisesti kaikkien asiaan liittyvien osapuolten näkemykset ja tarpeet. Järjestelmä sovittaa yhteen toimivalla tavalla kalastuksen harrastajien, vesienomistajien, ammattikalastuksen, saariston asukkaiden, rannanomistajien ja luonnonsuojelun intressit.” (6/96)

“Suuria häviöjiä ovat vesialueiden omistajat, ammattikalastajat ja luonnonsuojelun kestävä käyttö.” (7-8/96)

3.3 Suomen Kalamiesten Keskusliiton ja Kalatalouden Keskusliiton mielipidekyselyt argumentteina

Käytetyn argumentoinnin tärkeinä perusteina olivat molempien keskeisten järjestöjen, Suomen Kalamiesten Keskusliiton ja Kalatalouden Keskusliiton, järjestämät mielipidekyselyt läänikohtaisesta viehekortista. Kalatalouden Keskusliiton organisoima kysely järjestettiin marraskuussa 1995 ja Suomen Kalamiesten Keskusliiton kysely venemessuilla helmikuussa 1996. Molempien kyselyiden tuloksina saatiin tilaajana toimineen keskusliiton kantaa tukevia prosenttilukuja. Kalatalouden Keskusliiton selvityksen mukaan 66% vastustaa moottoriuistelun vapauttamista kun taas Kalamiesten Keskusliiton selvityksen tulosten perusteella 89% kannattaa läänikohtaista viehekorttia.

Kalatalouden Keskusliiton julkaisemassa Suomen Kalastuslehdessä oma kysely sai palstatilaa yhden uutisen ja yhden pääkirjoituksen verran sekä Teemu Tastin artikkelissa maininnan. Kalamiesten Keskusliiton suorittama kysely sai palstatilaa samaisessa lehdessä yhden uutisen verran. Kalamies-lehdessä julkaistiin kaksi uutista omasta kyselystä.

Kalatalouden Keskusliiton järjestämän kyselyn suoritti Suomen Gallup Markkinatutkimus Oy. Tyytyväisiä nykyisiin kalastusmahdollisuuksiinsa oli 82% 506 haastateltavasta. Heistä 66% suhtautui kielteisesti tilanteeseen, jossa ”jokainen saa jokamiehen oikeuden nojalla toisen omistamalla vesialueella, joko ilmaiseksi tai valtion perimää maksua vastaan harrastaa moottoriuistelua asuinpaikkasi tai kesäpaikkasi vesialueilla.” Selvityksen mukaan 74% haastatelluista katsoi, että lupia on riittävästi tarjolla ja noin puolet oli sitä mieltä, että luvista on helppo saada tietoa, lupien hankinta on vaivatonta, lupa-alueet ovat sopivan kokoisia ja lupien hinnat ovat kohtuullisia.

Suomen Kalastuslehden (1/1996, 36-37) oma arvio tutkimuksen tuloksista oli, että "... suomalaiset ovat hämmästyttävän tyytyväisiä nykyiseen kalastuslupien tarjontaan, lupien saatavuuteen, kalastuslupien hankinnan vaivattomuuteen, kalastuslupa-alueiden kokoon sekä kalastuslupien kohtuulliseen hintaan." Suomen Kalastuslehden (2/1996, 3) pääkirjoituksessa mainittiin kyseisten 'gallup-tulosten' olevan "suorastaan hämmentäviä". Lisäksi kirjoituksessa väitettiin, että "Gallup-tulokset eivät tue sitä väitettä, että maahamme pitäisi lainsäädäntöitse aikaansaada läänikohtainen viehekalastuslupa."

Kalamiesten Keskusliiton venemessuilla tekemässä kyselyssä oli mukana 2110 vastaajaa. Mielipidettä kyseltiin kahden vaihtoehdon pohjalta: läänikohtainen (11 kpl) viehekortti hintaa 100 markkaa tai kalastusaluekohtainen (222) viehekortti hintaan 160 markkaa. Vastaajista 89% kannatti läänikohtaista viehekorttia, 5% kalastusaluekohtaista viehekorttia, 3% kannattaa molempia, 2% ei ilmoittanut kantaansa ja 1% vastusti molempia ehdotuksia (Kalamies 3/1996, 2). Kalamies-lehden (2/1996,1) tulkinnan mukaan heidän kyselynsä antoi selkeän vastauksen: viehekorttia tarvitaan. Lehti uutisoi myös, että tulos "...on yllättävän samansuuntainen Uudenmaan seutukaavaliittojen tutkimustuloksen kanssa".

Suomen Kalastuslehden (2/1996, 44) artikkelissa Kalamiesten Keskusliiton selvitys kyseenalaistettiin ironiseen sävyyn: "...Suomen Kalamiesten Keskusliitto on lähtenyt totuutta peräämään. Nyt ei varmaankaan sovi epäillä (venemessuilla tehdystä selvityksestä) saatavan tuloksen uskottavuutta, puhumattakaan mahdollisuudesta, että esitetyt kysymykset olisivat jotenkin johdattelevia. Johdatteleviksi ei pidä myöskään ymmärtää osastolla hääränneiden innokkaiden opastajien viattomia vihjeitä oikeasta vastauksesta..."

Kalamiesten Keskusliitto puohustautui "pahansuopia" väitteitä vastaan toteamalla, että "...tilastollisesti tarkastelun kestävä tutkimuksen teko maksaa kymmeniä tuhansia kun taas nopean viehekorttikyselyn hinnaksi jäi monistuskulut. Vaivanpalkkana saatiin näppituntumaa kansalaismielipiteeseen ja tulosta tukevat hyvin voimakkaasti aiemmin tehdyt pätevät tutkimukset" (Kalamies 3/1996, 2).

4 SUHTAUTUMINEN KALASTUKSEN JÄRJESTÄMISEEN JA KALAVESIEN HOITOON

Tässä luvussa tarkastellaan viehekorttiuudistusta kannattaneiden ja vastustaneiden suhtautumista kalastuksen järjestämiseen ja kalavesien hoitoon. Kommentit koskettelivat lähinnä lupa-asioita, toisia kalastajaryhmiä, kalanistutuksia sekä näiden tulevaisuudennäkymiä mikäli viehekortti toteutuisi.

4.1 Puolustajien pääargumentit

Kolme pääteemaa nousivat esille viehekorttia puoltaneiden suhtautumisessa kalastuksen järjestämiseen ja kalavesien hoitoon:

- 1) lupajärjestelmän helpottuminen viehekortin myötä,
- 2) muut kalastajaryhmät vahingollisempia kuin viehekalastajat ja
- 3) viehekortti ei vie kalavedenhoitoon käytettäviä varoja.

4.1.1 Lupajärjestelmä helpottuu viehekortin myötä

Puolustajien kirjoitusten mukaan nykyinen lupajärjestelmä on vanhentunut ja sitä pitäisi kehittää helpommaksi ja yksinkertaisemmaksi. Tähän ratkaisuksi tarjotaan läänikohtaista viehekalastuslupaa. Uuden järjestelmän myötä uskottiin luvattoman pyynnin ja valvonnan tarpeen vähenemiseen sekä lupien määrän kasvuun.

“Lupajärjestelmä ei ole kehittynyt muun yhteiskunnan mukana. Etenkin nuoret sekä liikkuvat viehekalastajat ovat kärsineet tilanteesta”. (Kalamies, 1/96)

“Lupajärjestelmän helpottuminen ja yksinkertaistuminen oli myös vuonna 1994 tärkein kalastuksen parannustoive Suomenlahdella vapakalastusta harjoittaneiden henkilöiden keskuudessa.” (Mielipide, Helsingin Sanomat, 21.9.96)

“Väitän, että uudistus lisäisi lupien määrää ja maksutuloja, mutta ei juuri virvelijöitsijöitä. Itse asiassa tässä vain laillistettaisiin vallitseva käytäntö.” (Mielipide, HS, 20.10.96)

“Kalastus tuskin paljon lisääntyisi uudistuksen myötä, ainoastaan huvallinen kalastus lisääntyisi.” (Mielipide, HS, 19.10.96)

“Valvonnan tarpeen luulisi vähenevän, kun luvan hankinta helpottuu.” (Mielipide, HS, 19.10.96)

4.1.2 Muut kalastajaryhmät vahingollisempia kuin viehekalastajat

Viehekalastusta ei pidetty lähimainkaan niin vaarallisena kalakannoille kuin muita kalastustapoja - kuten verkkokalastusta. Lupauudistusta puolustavien kirjoituksissa tuotiin

selvästi esille, että viehekalastus ei aiheuta kalojen määrän vähenemistä tai muunlaista kalavesien laadun huononemista.

“Asiat eivät ratkea sillä, että verkotetaan ja rysitetään kaikki mahdolliset paikat ja ihmetellään minne esimerkiksi meritaimen hävisi Suomenlahdelta.” (Mielipide, HS, 19.10.96)

“Suomen kalansaaliista 4 prosenttia pyydetään vapavälinein. Ei siinä muutamana kesäkuukautena saaristoa kaloista tyhjennettäisi. Vapakalastaja pystyy helposti säätelemään saaliinsa määrää ja laatua - jos sitä sattuu saamaan ja kala on syönnillä. Sitä ei pyyntiin laskettu verkko tee. Verkko ottaa kalan vedestä väkisin 24 tuntia vuorokaudessa - ja tappaa myös alamittaiset istukkaat.” (Mielipide, HS, 19.10.96)

“Mikäli ollaan erityisen huolestuneita kalakantojen tilasta, tulee päähuomio ilmeisesti suunnata ammattikalastuksen ja vapaa-ajankalastuksen muiden pyyntimuotojen suuntaan, sillä niiden yhteisvaikutukset kalakantoihin ovat olennaisesti suurempia verrattuna heittokalastukseen ja uisteluun.” (Artikkeli, Kalamies, 3/96)

“Tutkimusten ja tilastoitujen uistinkilpailutulosten mukaan istutustulokset ovat nykyisin huonoja. Heikkoihin istutustuloksiin pääsyynä on voimakas ja alamittaisiin kaloihin kohdistuva verkkokalastus.” (Etusivun uutinen Pohjois-Karjalan kalatalouden 2005 -ohjelmasta, Kalamies, 1/96)

4.1.3 Viehekortti ei vie hoitovaroja

Puolustajat olivat kirjoituksissaan myös sitä mieltä, että uusi läänikohtainen järjestelmä ei vähentäisi varoja, joilla hoidetaan kalavesiä. Kirjoituksissa korostettiin myös, että viehekalastuksen aiheuttama kalastusrasitus korvataan vesien omistajille. Kirjoituksissa tuotiin esille myös, että jos jollakin alueella näyttää olevan tarvetta kalastuksen rajoittamiselle, se myös onnistuu.

“Vapakalastuksen aiheuttama kalastusrasitus korvataan vesienomistajille ... Myös läänikohtaisesta viehekalastusmaksusta kertyvät tulot jaettaisiin lakiesityksen mukaan kalavesienomistajille korvauksena heidän kalavesiensä käyttämisestä viehekalastukseen.” (Mielipide, HS, 21.9.96)

“... ja ministeri Kalevi Hemilän ehdottamiin hienosäätöihin kuuluu se, että maaseutuelinkeinopiiri asettaa rajoituksia tietyille alueille, milloin erityiset syyt sitä vaativat.” (Mielipide, HS, 19.10.96)

Läänikohtaisen viehekortin kannattajajien kirjoituksissa esitettiin muutamia ehtoja ja toivomuksia liittyen kalastuksen järjestämiseen ja kalavesien hoitoon.

“Olisi toivottavaa, että meidän kalamiesten rahat ensisijaisesti ohjautuisivat vesialueiden hoitoon ja että hoidon toteuttamista valvottaisiin.” (Mielipide, HS, 19.10.96)

“Kalastusalueiden toiminta on liiaksi keskittynyt istutuksiin ja kalastusjärjestely tai hoidon seuranta ovat jääneet yleensä tekemättä.” (Etusivun uutinen Pohjois-Karjalan 2005-ohjelmasta, Kalamies 1/96)

“Ehdotan, että jos läänikohtainen viehekalastuslupa tulee, kalastuskunnille maksetaan korvauksia aikaisemmin maksettujen virvelihupien suhteessa.” (Mielipide, HS, 31.12.95)

“On tärkeää, että päätäntävalta tässä asiassa (maaseutuelinkeinopiirin asettamat rajoitukset) annetaan vesibiologian taitavalle viranomaiselle. Mikäli päätäntävalta olisi vesialueen omistajalla, olisi hyvin todennäköistä, että ranta-alueet - myös asuttamattomat - rajattaisiin viehehuvan piiristä pois. Missä sitten kalastaisivat veneettömät kalamiehet!” (Mielipide, HS, 19.10.96)

4.2 Vastustajien pääargumentit

Läänikohtaista viehekorttia vastustaneiden kirjoituksista nousi selvästi esille neljä teemaa, jotka kuvastavat suhtautumista kalastuksen järjestämiseen ja kalavesien hoitoon:

- 1) lupa-asiat ovat kunnossa ilman läänikohtaista viehekorttia,
- 2) viehekalastus on haitaksi ammattikalastukselle ja kotitarvekalastukselle,
- 3) kalaveden omistaja on paras asiantuntija alueellaan sekä
- 4) läänikohtaisen viehekortin myötä hoitovarat vähenisivät ja istutukset kärsisivät.

4.2.1 Lupa-asiat kunnossa ilman läänikohtaista viehekorttia

Vastustajien mielestä kalastuslupa-asiat ovat pääosin kunnossa, mistä heidän mielestään tutkimuksen (Kalatalouden Keskusliiton selvitys, ks. luku 3.3) tuloksetkin kertovat. Viehekorttia parempi tapa olisi muun muassa yksinkertaistaa luvan hankintaa jo olemassa olevilla pyyntialueilla. Jos kuitenkin laajempaa muutosta lupa-asioihin olisi pakko tehdä, niin silloin kyseeseen tulisi kalastusaluekohtainen lupajärjestelmä.

“Eikö järkevämpää ja ennen kaikkea kohtuullisempaa olisi yksinkertaistaa luvan hankintaa näille kolmelle miljoonalle vesihehtaarille luomalla simeräksi maan kattava vapaaehtoisuuteen perustuva lupamyyntiorganisaatio.” (Mielipide, HS, 31.12.95)

“Tutkimuksen perusteella suomalaiset ovat hämmästyttävän tyytyväisiä nykyiseen kalastuslupien tarjontaan, lupien saatavuuteen, kalastuslupien hankinnan vaivattomuuteen, kalastuslupa-alueiden kokoon sekä kalastuslupien kohtuulliseen hintaan...” (Pääkirjoitus, Suomen Kalastuslehti, 1/96)

4.2.2 Viehekalastus haitaksi ammatti- ja kotitarvekalastukselle

Kirjoituksissa tuotiin esille, että viehekalastus aiheuttaa haittaa ammattikalastukselle ja kotitarvekalastukselle - erityisesti verkkokalastukselle. Muutenkin harrastuskalastus, etenkin moottorisoituna, koettiin vaaralliseksi kalakannoille.

“Ammattikalastajat eivät ole oikeutettuja saamaan korvauksia viehekalastusjärjestelyn heille aiheuttamista saalismenetyksistä, pyydysten rikkoutumisista tai pyyntikustannusten lisääntymisestä.” (Pääkirjoitus, Suomen Kalastuslehti, 7-8/96)

“Ammattikalastajat ovat jo tänä päivänä taloudellisesti erittäin vaikeassa tilanteessa EU-jäsenyyden seurauksena. Tuleeko heidän tilannettaan entisestään vaikeuttaa vapauttamalla täysin ohjaamaton muskeliveneuistelu?” (‘Herätys!’-ilmoitus, HS 16.10.96)

“Saaristolaisille muodostaa pienimuotoinen ammattikalastus tärkeän tulonlisan ja lähes kaikille asukkaille tärkeän osan jokapäiväisestä leivästä. Harrastuskalastajille on taasen saalistaminen ja saaliin määrä ratkaiseva. On käsittämätöntä, että yksittäinen harrastaja saatuaan esimerkiksi yhden kuhan ja hauen jatkaa kalastamistaan, vaikka kalansaaliille ei enää voi olla mitään hyötykäyttöä. Useille harrastuskalastajille ei ole myöskään mitään merkitystä, vaikka kalat ovatkin alamittaisia.” (Mielipide, HS, 11.10.96)

4.2.3 Kalavedenomistaja on paras asiantuntija alueellaan

Vastustajien mielestä kalavedenomistaja on ainoa oikea henkilö toimimaan kalaveden hyväksi. Hän paras asiantuntija koska tietää ja tuntee alueensa.

“Kalat loppuvat .... vesialueen omistaja voi paikallistuntemuksensa avulla säädellä kalastusta, niin että seuraavallekin porukalle riittää saalista.” (Mielipide, Suomen Kalastuslehti 7-8/96)

“Sellaiset vedet, joissa on jonkinlainen saalisvarmuus, kiinnostavat sekä paikallista vapaa-ajankalastajaa että liikkuvia matkailukalastajia enemmän kuin suuret vesipinta-alat, joista saaliin saaminen on epävarmaa. Tämä edellyttää, että vesialueen omistaja hoitaa kalavettään, Pokka totesi.” (Artikkeli, Suomen Kalastuslehti, 7-8/96)

Kirjoituksissa korostettiin myös, että kalavedenomistaja tietää vastuunsa kalakannan säilymisestä, mutta muut ovat tämän suhteen vastuuttomia.

“Omistaja istuttaa ja kustantaa kalanpoikaset, muut kalastavat ilman vastuuta kalakannan säilymisestä.” (Mielipide, Helsingin Sanomat, 12.10.96)

Kalavedenomistajan tärkeää roolia kalastuksen järjestämisessä korosti myös Ola Rosendahlin lakialoite jossa ehdotettiin, että: “Jokaisella Suomessa asuvalla EU-kansalaisella olisi oikeus saada käypää maksua vastaan lupa harjoittaa vieheellä urheilukalastusta vesialueen omistajan osoittamalla tavalla ja ajalla” (Suomen Kalastuslehti 6/96, pääkirjoitus).

4.2.4 Läänikohtaisen viehekortin myötä hoitovarot vähenisivät ja istutukset kärsisivät

Viehekorttia vastustavissa kirjoituksissa oltiin myös sitä mieltä, että kalavesien hoitorahat vähenisivät huomattavasti ja näin ollen uusi järjestelmä vaikuttaisi kielteisesti kalaistutuksiin. Kirjoituksissa epäiltiin kalastuskuntien kiinnostusta kalavesien hoitoon uuden lain myötä.

“Rajamäen viehekorttialoite veisi vesistä kalat ja hoitorahat ... Uudistuksen tulos olisi -20 miljoonaa markkaa.” (‘Herätys!’-ilmoitus, HS, 13.10.96)

“Monet kalastuskuntien luottamushenkilöt ovat eläkeiässä. Viehekorttialoitteessa oletetaan, että yhdet eläkeläiset ovat valmiita tekemään talkootyötä sen hyväksi, että toiset eläkeläiset pääsevät ilmaiseksi kalaan heidän vesilleen. Tämä oletus voi olla virheellinen.” (Artikkeli, Suomen Kalastuslehti, 5/96)

5 ARGUMENTIT VIEHEKORTISTA - KIISTA KALAVEDEN OMISTUKSESTA JA KÄYTÖSTÄ

5.1 Kalastus ja maaseudun luonnonvarojen hyödyntäminen

Viehekorttikiistan tiimoilla esitetyt argumentit kuvastavat eri toimijoiden suhdetta kalaveteen ja samalla myös maaseutuun. Kalastus- ja metsästysoikeuksien laajentamisesta myös maata omistamattomalle kansanosalle on Björnin (1996) mukaan keskusteltu viimeisten sadan vuoden ajan. Viehekortista käydyin kamppailun rintamat luotiin isossajaossa, mutta kyse ei ole pelkästään maanomistuksesta ja siihen liitetyistä oikeuksista, vaan taustalla on myös laajempia ristiriitoja paikallisen ja ylipaikallisen, maaseudun ja kaupungin välillä (Björn 1996). Kalastuksella ja kalastuskunnilla on ollut tärkeä sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys, joka koetaan uhatuksi ulkopuolelta käsin.

Lähtökohdasta riippuen kalavesiin, kuten maaseutuun yleensäkin (Marsden ym. 1993), kohdistetaan erilaisia visioita ja odotuksia. Vesistöjä tarkastellaan useimmiten kahdesta toisistaan poikkeavasta näkökulmasta: toisaalta kalatuotannon ja toisaalta virkistytymisen lähteenä. Näin ollen kalavesien hoitopäätökset ovat kompromisseja erilaisten tavoitteiden välillä. Oleellista onkin miten erilaiset tarpeet tulevat otetuksi huomioon esimerkiksi kalastuksen järjestämisen ja istutusten osalta.

Mikäli argumentoinnin tavoitteeksi katsotaan yhteisymmärrykseen pyrkiminen, viehekorttikiistassa tämä oli harvinaista puolustajien ja vastustajien keskuudessa. Kompromissien sijaan argumenteilla suostuteltiin useimmiten tukemaan kirjoittajan omaa kantaa.

5.2 Miten yleisöön vedottiin

Perelmanin argumentaatioteorian mukaisena yleisönä olivat lehtiä lukeva 'suuri yleisö' sekä erityisesti kansanedustajat, joiden oli äänestettävä viehekorttikysymyksestä. Lainmuutosta kannattavien argumenteissa vedottiin eniten henkilöön eli vapaa-ajankalastajaan, lähinnä viehekalastajaan, ja kalastusmatkailuyrittäjään. Kirjoituksissa oltiin yleisesti sitä mieltä, että luvan hankinta on yksilölle liian vaikeaa, mutta läänikohtainen viehekortti toisi tilanteeseen huomattavan parannuksen. Myös vastustajien mielipidekirjoituksissa vedottiin runsaasti henkilöön eli tässä tapauksessa kalavesien omistajaan, ammattikalastajaan, kalastusmatkailuyrittäjään ja kotitarvekalastajaan. Näille ryhmille viehekortti toisi vastustajien mukaan erilaisia häiriöitä ja muita haittoja kuten saaliiden pienentymistä.

Olemukseen vetoavassa argumentoinnissa käytettiin kannattajien joukossa hyödyksi erilaisia tutkimuksia ja selvityksiä, esimerkiksi keskusjärjestöjen teettämiä mielipidekyselyitä sekä kokemuksiin viehekalastuksen vaikutuksista Ruotsissa. Vastustajat vetosivat olemukseen harvemmin kuin puolustajat. Viehekortin kannattajat vetosivat jonkin verran määrällisiin perusteisiin, lähinnä enemmistön kantaan ja toiveisiin sekä yleiseen mielipiteeseen. Laadullisina perusteina he käyttivät muun muassa jokamiehen oikeuksia sekä kalastuksen virkistyksestä arvoa.

Myös vastustajat vetosivat yleisöön sekä laadullisin että määrällisin perustein. Laadullisina perusteina he käyttivät esimerkiksi rantarauhan säilymistä ja luonnon uhanalaisuutta sekä petokalakantojen kestävyyttä. Määrällisinä perusteina heidän argumenteissaan korostuivat muun muassa enemmistön kanta ja läänikohtaisesta viehekortista hyötyvän urheilukalastajaryhmän pienuus.

Perelmanin mukaan hyökkääjän asemassa olevalla puhujalla on useammin taipumusta vedota kvalitatiivisiin perusteluihin kuin vallitsevien olojen puolestajalla (Summa 1989, 106). Läänikohtaisen viehekortin kannattajat eivät kuitenkaan vedonneet enemmän laadullisiin perusteisiin kuin vastustajat. Paremminkin oli nähtävissä, että vastustajat käyttivät jonkin verran useammin laadullisia, etenkin luonnonsuojeluun liittyviä perusteita.

Viehekorttia vastustaneiden kirjoituksissa olemassaoloon vetoava argumentointi liittyi esityksiin nykyisen järjestelmän huomattavasta paremmuudesta verrattaessa siihen mitä se olisi läänikohtaisen viehekortin jälkeen. Näin vetoaminen olemassaoloon sulautui järjestykseen vetoamiseen, joka tuli selkeimmin ilmi kirjoituksissa viehekorttiesityksen perustuslainvastaisuudesta ja yksityisomistuksen koskemattomuuden vaarantumisesta. Kannattajien kirjoituksista olemassaoloon vetoava argumentointi puuttui tyystin.

Valtaosa niin viehekorttia puoltaneiden kuin vastustaneidenkin kirjoituksista oli tyypillisesti poliittista tekstiä, jossa pääpaino on päätöksellä. Vastustajien argumenteissa tunteisiin vetoamisella oli kuitenkin suurempi painotus, esimerkiksi luonnonrauhaan, omistusoikeuteen ja perustuslakiin kytketyissä perusteluissa. Viehekorttiesitystä puoltaneiden kirjoitukset suostuttelivat yleisöä useammin nojaamalla 'faktatietoon', kuten Kalamies-lehti itsekin toteaa. Tosin 'faktojen' erottaminen mielipiteistä on tässä kiistassa erityisen vaikeaa. Innokas vetoaminen asiantuntijatietoon ja erilaisiin selvityksiin voidaankin tulkita eetokseksi, jolla pyritään voimistamaan yleisön luottamusta kirjoittajaan.

5.3 Tieto, arvot ja intressit

Viehekortista käydyssä keskustelussa esitettiin kärjekkäitäkin väitteitä eri kalastajaryhmien toiminnasta sekä eri pyyntimuotojen, kuten viehekalastuksen ja verkkopyynnin, yhteensopivuudesta ja muun muassa vaikutuksesta kalakantoihin. Kysymys ei kuitenkaan ole pelkästään eri ryhmien intresseistä vaan taustalla vaikuttavat myös arvot ja erilainen tieto. Cloke ja Park (1985) sekä Sairinen (1994) ovat jaotelleet ympäristökonfliktit kolmeen perustyyppiin: tiedolliseen, intressi- ja arvostiriitaan. Läänikohtaisessa viehelupakiistassa oli piirteitä kaikista näistä konfliktityypeistä.

Arvokonfliktit voidaan Sairisen (1994) mukaan määritellä syvällisiksi eroiksi ihmisten arvostuksissa ja arvomaailmoissa. Arvokonflikteissa kohtaavat taloudelliset- ja ympäristöarvot. Viehelupakiistassa arvokonflikti näkyy esimerkiksi vastustajien kommentteissa, joissa he asettivat selvän yhteyden läänikohtaisen viehekalastuskortin ja luonnonrauhan rikkoutumisen välille. Puolestajien osalta voidaan pitää arvoihin liittyvää ristiriitaa kuvaavina niitä kommentteja, joissa korostettiin luonnon kokemisen virkistävää vaikutusta kalastuksen yhteydessä ja kritisoitiin luvan saamin vaikeutta.

Tiedollisista konflikteista oli kyse muun muassa kiistan eri toimijoiden näkemyksissä lainmuutoksen kammatuksesta sekä viehekalastuksen vaikutuksesta kalakantoihin. Kyse ei ollut niinkään tiedon puutteesta tai väärinkäsityksistä vaan 'tutkittua tietoa' käytettiin kiistassa puolin ja toisin kalastuspoliittisen kamppailun välineenä. Kyselyiden ja haastatteluiden avulla pyöräytettyjen numeroiden esittäminen näyttää olevan tärkeällä sijalla argumentoinnissa, vaikka selvitysten kysymyksenasettelut tai kehikot olisivat hyvinkin tarkoitushakuisia ja harhaanjohtavia. Silmiinpistävimpiä esimerkkejä tästä olivat Suomen Kalamiesten Keskusliiton ja Kalatalouden Keskusliiton teettämät selvitykset ja niiden

tulosten julkistamiset, jotka tukivat molempien tahojen omaa kantaa viehekortin kannatuksesta.

Tieto on kiistassa valjastettu paljolti puoltamaan ryhmien intressejä. Kiistassa puolustettavat intressit voivat olla taloudellisia, esteettisiä, kulttuurisia, sosiaalisia ja poliittisia. Taloudellisia intressejä ilmeni tässä tapauksessa ainakin vastustajien kommentoissa korostettuina ammattikalastuksen ja kotitarvekalastuksen taloudellisina menetyksinä sekä kalastuskuntien lupatulojen vähenemisinä. Puolustajien puolella taloudellisiin intresseihin viittasivat muun muassa kommentit kalastuslupien kalleudesta. Taasen esteettisiin intresseihin kuuluivat vastustajien puolella kommentit luonnon roskaantumisesta ja rantarauhan menetyksestä sekä puolustajien puolella kommentit kalastuksen virkistyksestä vaikutuksesta osana luonnossa liikkumista.

Kulttuurisista intresseistä johtuvien ristiriitojen voidaan Salmen ym. (1994, 28-29) ja Pitkäsén (1996, 35) mukaan katsoa johtuvan suhteellisen nopeasta kalastuskulttuurin muuttumisesta: perinteisiä menetelmiä ja käsityksiä omaavat kalastajat ja päätöksentekijät kokevat ns. modernin kalastuskulttuurin vieraana, mikä voi aiheuttaa konflikteja. Viehelupakiistassa oli havaittavissa samanlaista vastakkainasettelua. Muut kalastajat kokevat usein uistelun moottoriveneellä hyvin vieraaksi. Kalastuskunnan ja kalavesien omistajien luvanmyyntiin puuttuminen on tässä kiistassa esimerkki myös kulttuurisesta intressiristiriidasta.

Sosiaalisiin intresseihin liittyvissä kalastusristiriidoissa on kysymys siitä, kuinka paljon eri pyyntimuodon harjoittajia sosiaalisesti mahtuu samoille apajille (Lappalainen 1995, Pitkäsén 1996, 36). Tässä tarkasteltavassa kiistassa sosiaalisia intressiristiriitoja kuvastivat esimerkiksi epäilyt siitä kuinka käy kotitarvekalastajien kun viehekalastajat "valtaavat" heidän kalastusalueitaan.

5.4 Jännite omistus- ja käyttöoikeuden välillä

Läänikohtaiseen viehelupaan liittyvässä kiistassa oli selvimmin piirteitä Charlesin (1992) erittelemistä konfliktityypeistä kalastuksen toimivaltakysymyksistä: kalaveden omistajat pyrkivät pitämään kiinni omista omistus- ja kontrollointioikeuksistaan ja viehekalastajat halusivat väljempää kalastusoikeutta ja helpompaa lupakäytäntöä. Vaikka riitelyn kohde oli paljolti se, kuka saa kalastaa, missä, ja kenen myöntämällä luvalla, ytimenä oli päätöksenteon valta.

Pitkäsén (1996, 36) mukaan poliittiset intressit ovat kalastuskonflikteissa luettavissa lähinnä vallankäyttöön liittyviksi intresseiksi. Vaikka keskustelu vieheluvasta käytiin, toisin kuin useimmiten kalastuskärhämässä, paljolti valtakunnallisella tasolla, se heijasti yleisiä kalastuksen päätöksentekojärjestelmän vertikaalisia eri tasojen välisiä valtakysymyksiä - eli kiistaa vallanjaosta paikallisten omistajien ja keskusjohtoisen viranomaistahon välillä (vrt. Salmi & Auvinen 1997).

Poliittisten intressien taustalla vaikuttavat omistamisen oikeuteen ja paikallisen päätöksenteon mahdollisuuteen liittyvät syvemmät sosiaaliset ja kulttuuriset arvot ja jännitteet. Omistusoikeuteen puuttuminen on ollut Suomessa keskeinen ja herkkä kysymyksenasettelu myös monissa muissa ympäristön käyttöön liittyvissä kiistoissa - esimerkiksi Natura 2000-ohjelman suunnittelussa. Omaisuuden suoja on yksi Suomen Hallitusmuotoon kirjatusta kansalaisen perusoikeuksista, joista esimerkiksi kalavesien omistajat ja heidän edustajansa pyrkivät pitämään tiukasti kiinni. Viehekorttikiistassa tähän omaisuuden suojaan puututtiin tavallisella lainsäätämisyjärjestyksellä.

Kun viehekorttilaki sai lainvoiman, kalastuksen viranomaishallinto kasvatti valtaansa paikallisen omistajatahon kustannuksella. Kuitenkin suhtautuminen omistusoikeuteen puuttumiseen ja vallan siirtymiseen viehekalastusta koskevassa päätöksenteossa vaihteli

selkeästi eri alueiden välillä, kuten Lintisen ja Selenin (1997) selvitys osoittaa. Uudistusta ei koettu samalla tavoin uhkaksi sisämaan kalavedenomistajien keskuudessa kuin Uudellamaalla ja yleensä ruotsinkielisellä rannikkoseudulla.

5.5 Kalastuksen kestävyys argumenteissa

Samoin kuin luonnonvarojen hyödyntämisessä yleensä, myös kalavarojen osalta käytön kestävyys on noussut keskeiseksi tavoitteeksi (esim. FAO 1995). Kestävään kehitykseen on viime aikoina liitetty muitakin ulottuvuuksia kuin pelkästään ekologisesta kestävyydestä huolehtiminen - laajempi määritelmä ottaa huomioon myös taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset ulottuvuudet (Willberg 1993, Rannikko 1997). Vaikka kalataloudessa tieteellinen tutkimus tuottaakin etupäässä kalakantoja koskevaa tietoa, kalastuksen ongelmat ovat usein pohjimmiltaan sosiaalisia tai kulttuurisia ja niiden lievittämiseksi esitetään nykyistä kokonaisvaltaisempaa päätöksenteon ja instituutioiden kehittämistä (Finlayson 1994, Charles 1997).

Charlesin (1992) mukaan kalastusriitojen taustalla vaikuttavat kalastukseen liittyvien eri toimijoiden pyrkimuserot, jotka painottuvat suojele-, rationalisaatio-, ja sosiaaliseen paradigmaan. Tarkasteltavassa kalastuskiistassa oli mukana suojele- ja sosiaalista paradigmaa ainakin puheen tasolla. Suojeluparadigman mukaisesti kalastuksen järjestämisen ensisijainen tavoite on kalakannan säilymisestä huolehtiminen. Vastustajat vetosivat kalakannan säilymiseen ja tähän perustuen vaadittiin kalastusalueen omistajan keskeistä roolia jatkossakin. Heidän mukaansa kalaveden omistajan tulisi voida määrätä kalastusvälineistä, -ajoista ja -alueista, koska paikallisella omistajataholla on paras tietämys vesialueensa suhteen. Viehekortin vastustajat argumentoivat, että viehekalastajille kalakannan säilyminen ei ole tärkeää.

Viehekortin kannattajien mukaan viehekalastajat eivät aiheuta ongelmia kalakantojen kestävyydelle, vaan niiden aiheuttajina ovat muut kalastusryhmät. Kalastuslupien parempi saatavuus jopa olisi puolustajien mielestä hyväksi kalakannoille, koska mitä enemmän vesiä olisi luvallisen kalastuksen piirissä sitä laajemmin viehekalastajat levittäytyisivät eivätkä rasittaisi yhtä kalastusalueita ylen määrin.

Sosiaalinen paradigma keskittyy yhteisön hyvinvoinnin korostamiseen, sen yhdenvertaiseen jakaantumiseen ja kalastuskulttuuriin liittyviin tekijöihin. Sosiaalinen paradigmaa korostui ainakin niissä vastustajien kirjoituksissa, joissa käsiteltiin kalastuskunnan roolia: kalastuskulttuuriin pitkältä ajalta kuulunutta paikallista instituutiota ei haluttaisi syrjäyttää kalastuksen päätöksentekojärjestelmästä. Sekä sosiaalista että rationalisaatioparadigmaa kuvastaa vastustajien huoli viehekortin voimaantulosta kotitarve- ja ammattikalastukselle mahdollisesti aiheutuvista menetyksistä. Viehekortin kannattajien sosiaalinen paradigma korosti kalastuksen merkitystä virkistyksellistä arvoa antavana: viehekortin myötä myös moni vesistöä omistamaton ja veneetön kansalainen saisi mahdollisuuden nauttia tästä harrastuksesta.

6 KIRJALLISUUS

- Björn, I. 1996. Kalastuskinan juuret isossajaossa. Vieraskynä-kirjoitus Helsingin Sanomissa 31.10.
- Charles, A. T. 1992. Fishery Conflicts. A United Framework. *Marine Policy* 16(5): 379-393.
- Charles, A. T. 1996. Property Rights and Use Rights in Fisheries. Working Paper FMS #08-96. Saint Mary's University. Halifax, Nova Scotia. 5 p.
- Charles, A.T. 1997. Fisheries in Transition. Working paper FMS #01-97. Saint Mary's University. Halifax, Nova Scotia. 32 p.
- Cloke, P. & Park, C. 1985. Rural Resource Management. Croom Helm, London.
- FAO 1995. Code of conduct for responsible fisheries. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome, 41 p.
- Finlayson, A. C. 1994. Fishing for Truth. A Sociological Analysis of Northern Cod Stock Assessments from 1977 to 1990. Institute of Social and Economic Research. Social and Economic Studies 52. Newfoundland. 176 p.
- Kilpinen, K., Vesa, R., Wallgren, M., Myllylä, M. & Ahvenniemi, A. 1998. Kalastuskunta. Kirja esimiehelle ja johtokunnalle. Kalatalouden Keskusliitto n:o 122, 148 s.+11 liitettä.
- Lappalainen, A. 1995. Kalastuskulttuuri muuttuvassa yhteiskunnassa. Julkaisussa Hyytinen, L. & Kupiainen, H. (toim.): Kalaveteen piirretty viiva. Kalastus ja kalastaja yhteiskunnallisten muutosten pyörteissä. Helsingin yliopisto. Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja 37, s. 53-87.
- Lappalainen, A. 1997. Sisävesiemme kalastusriitojen historiallinen tausta. Julkaisussa Salmi, P. (toim.): Kalastuskiistat haasteena hallinnolle. Näkökulmia sisävesien paikallisiin ristiriitoihin. Kalatutkimuksia 126. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Helsinki. s. 9-29.
- Lintinen, O. & Selen, R. 1997. Läänikohtaisen viehekortin synnyttämä lehtikirjoittelu. Ohjattu tutkimus. Helsingin yliopisto. Maatalous- ja metsätieteellinen tiedekunta. Limnologian ja ympäristönsuojelun laitos, kalataloustiede. Julkaisematon.
- Marsden, T., Murdoch, J., Lowe, P., Munton, R. & Flynn, A. 1993. Constructing the countryside. UCL Press, London.
- Perelman, C. & Olbrechts-Tyteca, L. 1971. The New Rhetoric. A Treatise on Argumentation. University of Notre Dame Press, Notre Dame, Indiana.
- Perelman, C. 1996. Retoriikan valtakunta. Vastapaino. Gummerrus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.
- Pitkänen, M. 1996. Kiehuvat kalavedet. Suomen sisävesien paikalliset kalastuskonfliktit - haaste kalastushallinnolle ja kalavesien käytön järjestämiselle. Kala- ja riistaraportteja 48. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos.
- Rannikko, P. 1997. Kestävän kehityksen sosiaalinen puoli korostuu. *Ympäristö* 3: 30-31.
- Sairinen, R. 1994. Ympäristökonfliktit kuntien suunnittelussa ja päätöksenteossa. Suomen Kuntaliitto. Kuntaliiton painatuskeskus. Helsinki.

- Salmi, J. & Salmi, P. 1998. Kalastus ammattina ja harrastuksena. Julkaisussa: Suomen luonto. Kalat, sammakkoeläimet ja matelijat. Weilin+Göös, s. 38-41.
- Salmi, J., Salmi, P. & Lappalainen, A. 1998. Finnish part-time fishery - a flexible local strategy or a nuisance to management? Käsikirjoitus European Social Science Fisheries Networkin (ESSFiN) Workshopiin Norjassa 27.-30.8.1998. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, 13 s.
- Salmi, P., Juvonen, L., Laamanen, K., Piipponen, M. & Pitkänen, M. 1994. Kenen ehdoilla kalavaroja hyödynnetään? Onkamojärven kalastuskiistan taustoja. Kalatutkimuksia 82. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Helsinki.
- Salmi, P. & Auvinen, H. 1997. Kalastuksen ristiriidat ja päätöksentekojärjestelmä -kamppailua tiedosta ja vallasta. Julkaisussa Salmi, P. (toim.): Kalastuskiistat haasteena hallinnolle. Näkökulmia sisävesien paikallisiin ristiriitoihin. Kalatutkimuksia 126. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Helsinki. s. 55-71.
- Salmi, P. & Auvinen, H. 1998. Local conflicts in Finnish lake fisheries. Julkaisussa Hickley, P. & Tompkins, H. (toim.): Recreational fisheries. Social, economic and management aspects. Fishing News Books. Pp. 116-128.
- Summa, H. 1989. Hyvinvointipolitiikka ja suunnitteluretoriikka: Tapaus asuntopolitiikka. Yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A 17. TKK offset. Espoo.
- Tiitinen, J. 1995. Kalastuksen päätöksentekojärjestelmän kehitys. Teoksessa Hyytinen, L. ja Kupiainen, H. (toim.) Kalaveteen piirretty viiva. Kalastus ja kalastaja yhteiskunnallisten muutosten pyörteissä. Raamattutalo. Pieksämäki. s. 88-135.
- Varjopuro, R. & Salmi, P. 1998. The Functionality of Fisheries Management from the Perspective of Commercial Fishermen. Two Cases in Comparison. Julkaisussa Symes, D. (toim.): Alternative Management Systems. Fisheries News Books. (Painossa)
- Viljanen, A. M. 1994. Psykiatria ja kulttuuri. Tutkimus oikeuspsykiatrisesta argumentaatiosta. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.
- Willberg, H. 1993. Kestävän kehityksen teoriaa ja käytäntöä. Julkaisussa Bardy, M. (toim.): Kestävää kehitystä etsimässä. STAKES, Raportteja 93: 98-117.

LEHDET

Helsingin Sanomat

Kalamies, vuoden 1996 numerot

Suomen Kalastuslehti, vuoden 1996 numerot

”LAKI KALASTUSLAIN MUUTTAMISESTA.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/82) 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 12, 39, 88 ja 89 § sekä 107 §:n 7 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 1 ja 2 momentti, 11 §:n 1 momentti sekä 88 ja 89 § 22 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1355/93), sekä lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 22 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä lakiin uusi 89 a § seuraavasti:

7 §

Yleisellä vesialueella järvessä on jokaisella järveen ulottuvassa kunnassa muutoin kuin tilapäisesti asuvalle oikeus harjoittaa koukkukalastusta.

8 §

Sen lisäksi, mitä 6 §:n 1 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa säädetään kalastamisesta yleisellä vesialueella, on jokaisella oikeus muullakin vesialueella harjoittaa onkimista ja pilkkimistä sekä yhdellä vavalla kelalla ja vieheellä viehekalastusta, kuitenkin vetouistelua lisäksi yhdellä painovieheellä tai syväajällä, lukuun ottamatta lohi- ja siikapitoisten vesistöjen koski- ja virtapaikkoja sekä niitä vesialueita, joilla kalastaminen on muun säännöksen nojalla kielletty. Onginta-, pilkintä- ja viehekalastuskilpailuja sekä muita vastaavia järjestettyjä tilaisuuksia varten on saatava myös kalastusoikeuden haltijan lupa.

Kunnassa muutoin kuin tilapäisesti asuva henkilö saa harjoittaa muikun, kuoreen, silakan ja kilohailin pyyntiä verkolla meressä myös yleiseen vesialueeseen kuulumattomalla, kunnassa olevalla vesialueella, joka sijaitsee ulkosaaristossa tai aavaa selkää vastassa. Milloin tällainen vesialue on kylänrajan sisäpuolella, kylässä muutoin kuin tilapäisesti asuva henkilö saa harjoittaa siellä myös koukkukalastusta, ei kuitenkaan pitkällä siimalla.

10 §

Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua kalastusta ei saa harjoittaa eikä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuja lupia myöntää siten, että vesialueen omistajan, vuokramiehen tai sanotulla alueella kalastusta ammattimaisesti harjoittavan mahdollisuus kalastusoikeutensa hyväksikäyttämiseen kohtuuttomasti vaikeutuu.

11 §

Jos 1 §:ssä mainitut tavoitteet tai erityiset syyt vaativat, on maaseutuelinkeinopiirillä vesialueen omistajan tai kalastusalueen pyynnöstä taikka omasta aloitteestaan oikeus määrättyllä alueella rajoittaa 8 §:ssä tarkoitettua onkimista ja pilkkimistä tai 9 §:ssä tarkoitettujen lupien myöntämistä taikka kieltää ne määräajaksi.

Vesialueella, jolla tavanomaisesti tehokkaamman kalakannan hoidon tulosten turvaaminen, petokalojen tärkeiden kutualueiden suojeleminen tai liiallisen häirinnän estäminen taikka merilintujen pesimisen turvaaminen pesimäaikana sitä edellyttää, maaseutuelinkeinopiirin on kiellettävä 8 §:ssä tarkoitettu viehekalastus. Kielto annetaan vesialueen omistajan tai kalastusalueen tai vuokramiehen, ammattikalastajan, alueellisen ympäristökeskuksen tai sen, jonka etua asia koskee, hakemuksesta taikka maaseutuelinkeinopiirin omasta aloitteesta, ja kielletty alue voi olla kokonaisuudessaan enintään 25 prosenttia kalastusalueen vesipinta-alasta.

12 §

Valtion yksityiset kalastukset pysytetään valtiolla siellä, missä ne vanhastaan ovat olleet ja edelleen ovat sen hallinnassa. Tarkempia säännöksiä niiden käytöstä samoin kuin valtiolle kuuluvan kalastusoikeuden käyttämisestä ja kalastuksen harjoittamisesta valtion omistamilla vesialueilla annetaan asetuksella, jolloin ammattikalastajien ja paikallisen väestön etu on ensi sijassa otettava huomioon. Mitä tämän lain 8 §:n 1 momentissa on säädetty, sovelletaan kuitenkin myös valtion omistamilla vesialueilla.

39 §

Kalastusta harjoitettaessa on vältettävä kaikkea sellaista, joka voi aiheuttaa rannan omistajalle tai haltijalle tarpeettomasti haittaa tai häiriötä. Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua onkimista, pilkkimistä ja viehekalastusta ei saa ilman erityistä oikeutta harjoittaa viittäkymmentä metriä lähempänä selvällä merkillä varustettua, pyynnissä olevaa kiinteää tai verkkopyydystä eikä niin lähellä toisen asuttua rantaa, laituria, uimarantaa, jäätietä tai muuta niihin verrattavaa aluetta, että siitä aiheutuisi edellä tarkoitettu seuraus. Tässä laissa tarkoitettua onkimista, pilkkimistä ja viehekalastusta

harjoitettaessa on vältettävä aiheuttamasta haittaa tai häiriötä vesialueella harjoitettavalle muulle kalastukselle.

88 §

Jokaisen kalan tai ravun pyyntiä harjoittavan henkilön tulee suorittaa valtiolle kalastuksenhoitomaksu. Kalastuksenhoitomaksu on 80 markkaa kalenterivuodelta tai 20 markkaa kultakin enintään seitsemän vuorokauden kalastusjaksolta. Kalastuksenhoitomaksua ei kuitenkaan peritä alle 18-vuotiaalta eikä 65 vuotta täyttäneeltä eikä henkilöltä, joka harjoittaa onkimista tai pilkkimistä. Onkimisena pidetään sellaista kalastusta, jota harjoitetaan vavalla ilman heittokalastukseen soveltuvaa kelaa ja jossa vapa tai siima on onkijan kädessä tai käden ulottuvilla eikä vieheenä ole pilkki, uistin, perho tai muu keinotekoinen laite. Pilkkimisenä pidetään kalastusta siimaan kiinnitetyllä pystysuunnassa liikutettavalla pilkillä, siimaa kädessä pitäen tai lyhyehköä heittokalastukseen soveltumatonta vapaa käyttäen.

Jokaisen 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua viehekalastusta harjoittavan henkilön on suoritettava valtiolle vuosittain viehekalastusmaksu. Viehekalastusmaksu on 150 markkaa kalenterivuodelta tai 35 markkaa seitsemän vuorokauden kalastusjaksolta kunkin sellaisen läänin osalta, jonka alueella henkilö harjoittaa sanottua viehekalastusta. Viehekalastusmaksua ei kuitenkaan peritä alle 18-vuotiaalta eikä 65 vuotta täyttäneiltä henkilöltä eikä myöskään viehekalastuksesta, jota harjoitetaan yleisellä vesialueella.

Maa- ja metsätalousministeriö perii tässä pykälässä tarkoitettut maksut elinkustannusindeksin nousua vastaavasti tarkistettuina. Tarkistus tehdään täysin kymmenin markoin.

89 §

Todistus kalastuksenhoitomaksun ja viehekalastusmaksun maksamisesta on pidettävä mukana kalastusta harjoitettaessa sekä vaadittaessa näytettävä vesialueen omistajalle tai kalastusoikeuden haltijalle tai sille, jonka tehtävänä on valvoa kysymyksessä olevalla alueella kalastuksesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

89 a §

Viehekalastusmaksuina kertyneet varat jaetaan, valtiolle maksun kannosta ja varojen jakamisesta aiheutuneilla kuluilla vähennettyinä, kalenterivuositain jälkikäteen kalavesien omistajille korvauksena heidän omistamiensa kalavesien käyttämisestä viehekalastukseen.

Jos vesialueen omistajalle 1 momentin mukaan tuleva määrä olisi enintään 200 markkaa, varoja ei jaeta omistajalle, vaan asianomaiselle kalastusalueelle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut korvaukset myöntää maa- ja metsätalousministeriön määräämissä rajoissa asianomainen maaseutuelinkeinopiiri. Kalastusalueita voidaan käyttää apuna jaettaessa varoja vesialueen omistajalle.

Varojen jaossa on otettava huomioon vesialueen kohdistuva viehekalastusrasitus.

107 §

Joka

7) harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana tosittua suorittamastaan kalastuksenhoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa; taikka

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Tämä laki tulee voimaan 1 Päivänä tammi kuuta 1997.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Lain voimaan tullessa voimassa olevat kalastuslain 11 §:n nojalla määrätty onginta- ja pilkkintäkiellot koskevat myös tämän lain 8 §: 1 momentissa tarkoitettua viehekalastusta.”